

Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants
T.a.v. Stuurgroep Publiek Belang

per mail: consultatie@nba.nl

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl

Datum	Onderwerp	Referentie	Bijlage(n)	Doorkiesnummer
29 mei 2018	Organisatiecontinuïteit	LOA		020-3010392

Geachte leden van de Stuurgroep Publiek Belang,

Het bestuur van de Ledengroep Openbaar Accountants (verder: bestuur LOA) heeft het door u opgestelde green paper "Organisatiecontinuïteit" (verder: paper) gelezen. Het bestuur LOA beschrijft in haar reactie eerst een aantal algemene observaties met betrekking tot het paper. Daarna geeft het bestuur LOA antwoord op de gestelde vragen. In het laatste deel beschrijft het bestuur LOA een aantal observaties bij specifieke onderdelen van de gehanteerde teksten.

Het bestuur LOA onderstreept het belang om meer open te communiceren over het onderwerp organisatiecontinuïteit van een organisatie. Zoals ook uit het paper naar voren komt is het belangrijk dat zowel het bestuur en eventuele toezichthouder van een entiteit en de controlerend accountant meer en helderder communiceren over het onderwerp organisatiecontinuïteit. Gezien het voorgaande vraagt het bestuur LOA zich af of de probleemstelling in hoofdstuk 2 van het paper wel door de verdere invulling van de tekst van het paper wordt ondersteund. De probleemstelling is als volgt geformuleerd:

Wat is er nodig om de verwachtingskloof te dichten die bestaat op het gebied van de communicatie door de accountant ten behoeve van de stakeholders op het gebied van continuïteit?

Dit wekt de indruk dat het paper denkrichtingen geeft over hoe de accountant beter over het onderwerp organisatiecontinuïteit kan communiceren. Het bestuur LOA is van mening dat het paper de nadruk legt op hoe het bestuur van een entiteit meer over het onderwerp moet communiceren en minder over hoe de controlerend accountant de communicatie kan verbeteren en de verwachtingskloof kan verkleinen. Het paper beschrijft dat de accountant in de controleverklaring een tekst opneemt dat verwijst naar het bestuursverslag. Een voorstel hiervoor zijn de in paragraaf 4.3 geformuleerde standaard teksten. Dergelijke standaard teksten verkleinen de verwachtingskloof niet. Mede ook omdat de tekst van de "disclaimer" in de voorstellen uitgebreider is dan de teksten die betrekking hebben op het onderwerp ondernemingscontinuïteit. Het is voor de gebruiker van de jaarrekening dan nog steeds niet duidelijk wat de accountant heeft gedaan aan het onderwerp organisatiecontinuïteit. De in de probleemstelling verwoorde verwachtingskloof kan naar de mening van het bestuur LOA worden verkleind door de accountant nadrukkelijker te laten communiceren over de wijze waarop de accountant het onderwerp organisatiecontinuïteit in de controle van de jaarrekening heeft betrokken. Een verwijzing naar de tekst in het bestuursverslag dicht de verwachtingskloof niet. Zie ook de voorgestelde teksten in paragraaf 4.3. Een mogelijk invulling is in heldere taal beknopt uit te leggen wat de accountant bij de controle van de jaarrekening daadwerkelijk heeft gedaan met betrekking tot dit onderwerp.

In de vorige alinea is beschreven hoe het bestuur LOA denkt de in de probleemstelling benoemde verwachtingskloof te kunnen verkleinen. Het bestuur LOA bedoelt hiermee niet te zeggen dat wat geschreven wordt door het bestuur over de toekomstbestendigheid van een entiteit niet belangrijk te vinden. Het bestuur LOA stelt voor om de probleemstelling uit te breiden met de rol van het bestuur van de entiteit rond dit onderwerp. Zoals eerder geschreven vindt het bestuur LOA het een belangrijk onderwerp en is zij van mening dat alle partijen meer transparant moeten zijn over dit onderwerp. Ook begrijpt het bestuur LOA dat het voor de controlerend accountant makkelijker is om het gesprek aan te gaan als er een wettelijke verplichting is voor het bestuur van de entiteit om uitspraken te doen over de organisatiecontinuïteit c.q. toekomstbestendigheid.

Een ander punt dat het bestuur LOA onder de aandacht wil brengen is de reikwijdte van het paper. Uit het stuk lijkt naar voren te komen dat de voorstellen betrekking hebben op de wettelijke controles. Het bestuur LOA vraagt zich af in hoeverre eventuele wijzigingen ook niet moeten gelden voor vrijwillige controles van jaarrekeningen. De verwachtingen van gebruikers zijn gelijk met betrekking tot de werkzaamheden van het bestuur en de accountant op het punt van organisatiecontinuïteit. Het bestuur LOA beveelt aan om dit punt mee te nemen in de verdere uitwerking en te bestuderen of het haalbaar zou zijn om een en ander te verplichten voor alle controles van de jaarrekening.

Een onderdeel van het paper gaat over verplichting tot het opstellen van een paragraaf over toekomstbestendigheid door het bestuur van een entiteit. Deze paragraaf bevat een korte (twee jaar na einde boekjaar) en langere termijn visie. Het bestuur LOA adviseert om te onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om de verplichting om over de langere termijn te rapporteren alleen voor grote entiteiten en organisaties van openbaar belang te verplichten.

Het bestuur LOA vraagt aandacht voor hoofdstuk 5. In dit hoofdstuk worden activiteiten gevraagd van de accountant gedurende de tijd dat een en ander nog niet is geregeld. Naar mening van het bestuur LOA gaan de voorstellen in dit hoofdstuk op onderdelen verder dan de voorstellen zoals in de rest van het paper zijn verwoord. Het bestuur LOA adviseert om de onderlinge samenhang tussen de verschillende onderdelen nogmaals te beoordelen.

Een ander punt dat het bestuur LOA onder de aandacht brengt is de samenhang tussen de voorstellen en Europese en andere internationale regelgeving. Uit het paper wordt niet duidelijk in hoeverre dit meegenomen is. Een vraag die bijvoorbeeld opkomt is in hoeverre de voorgestelde wijzigingen zijn gebaseerd op Europese regelgeving. In hoeverre de mogelijkheid bestaat voor lidstaten om hier andere eisen aan te stellen, is een relevante vraag die naar mening van het bestuur LOA niet expliciet geadresseerd wordt. Het bestuur LOA adviseert daarom om de voorstellen ook in internationaal perspectief te beoordelen en het paper hiermee aan te vullen.

Het laatste gedeelte van dit deel van de reactie betreft het onderwerp in bredere zin dan alleen de controle van de jaarrekening en de jaarverslaggeving. Het dilemma wat beschreven wordt tussen de controlerend accountant en de leiding van de gecontroleerde speelt ook binnen de praktijk waar geen controleverklaring wordt afgegeven: de jaarrekeningen waarbij een beoordelings- of samenstellingsverklaring wordt afgegeven. Het bestuur LOA adviseert om dit onderwerp binnen een onderdeel van de NBA te onderzoeken of er mogelijkheden zijn het onderwerp organisatiecontinuïteit beter voor het voetlicht kunnen krijgen.

In het vervolg van de reactie behandelen wij de in het paper opgenomen vragen. Voor de duidelijkheid houden wij de volgorde aan van uw vragen.

Vragen hoofdstuk 3 Dilemma's

1. Bestuur LOA is van mening dat er geen heldere dilemma's zijn geformuleerd. Een dilemma suggereert dat er keuze gemaakt moet worden uit twee of meerdere alternatieven. Deze ziet het bestuur LOA niet duidelijk terugkomen.
2. Een aantal mogelijke ontbrekende dilemma's zijn:

- a. de vraag in hoeverre de geschetste veranderingen alleen moeten gelden voor de wettelijke controle van de jaarrekening of moet dit ook worden uitgebreid naar de vrijwillige controle van de jaarrekening?
- b. de vraag of dergelijke informatie opgenomen moet worden in het bestuursverslag of juist in de jaarrekening zelf, als onderdeel van de grondslagen?
- c. de vraag of een verwijzing naar een Standaard (NV COS 720) voldoende is in een controleverklaring of dat er in de verklaring expliciet uitgelegd moet worden wat de accountant heeft gedaan aan organisatiecontinuïteit?
- d. moet voor alle entiteiten een lange termijn visie opgenomen worden of moet dit alleen worden verplicht voor bijvoorbeeld grote ondernemingen en OOB organisaties?

Vragen hoofdstuk 4.2 Beoogde aanpassing verslaggevingsregels betreffende continuïteit

1. Ja.
2. Het bestuur LOA onderschrijft het belang van dit expliciete onderscheid, maar vindt de focus op de korte termijn belangrijk voor alle organisaties. Voor het opnemen van de lange termijn visie ziet het bestuur LOA voor andere organisaties dan OOB organisaties uitvoeringsproblemen die niet leiden tot toegevoegde waarde van het opnemen van dit onderdeel. Zie ook de gemiste dilemma's.
3. Ja.
4. Het bestuur LOA onderschrijft het belang. Wel vraagt het bestuur LOA aandacht voor de genoemde periode van twee jaar na afloop van een boekjaar. Het is aan te raden om, indien nodig, deze twee jaar te verlengen zodat de toekomstgerichte informatie minimaal een periode van 12 maanden na opmaak van de jaarrekening bevat.
5. Het bestuur LOA heeft geen suggesties voor de verbetering van de informatieverstrekking door de entiteit.

Vragen hoofdstuk 4.3 Beoogde aanpassing in de regels van de accountantscontrole

1. Het bestuur LOA is van mening dat de voorgestelde manier van communiceren niet de juiste manier is. Zoals het nu beschreven is lijkt het dat er een stukje standaard tekst wordt opgenomen in de verklaring. Daarnaast is het opnemen van de "disclaimer" juist een element dat de beschreven verwachtingskloof niet verkleint. Het bestuur LOA begrijpt wel dat een dergelijke tekst door de entiteit wordt opgenomen.
2. Het bestuur LOA onderschrijft dit niet. Het onderdeel toekomstbestendigheid is een onderdeel van het bestuursverslag. Alle onderdelen van het bestuursverslag zijn belangrijk en door standaard een verwijzing op te nemen naar dit onderdeel lijkt de rest van het bestuursverslag minder belangrijk. Zoals hierboven beschreven vindt het bestuur LOA het opnemen van de "disclaimer" niet wenselijk.
3. Zoals eerder geschreven adviseert het bestuur LOA om de accountant explicieter te laten communiceren over wat de accountant heeft gedaan met betrekking tot het onderwerp organisatiecontinuïteit. Wellicht is zelfs in overweging te nemen om negatieve zekerheid te verstrekken bij de door het bestuur beschreven toekomstbestendigheidsparagraaf. Een andere optie kan zijn om voor het onderwerp organisatiecontinuïteit de gedachten van de uitgebreide controleverklaring toe te passen. Laat de accountant beschrijven in hoeverre het onderwerp organisatiecontinuïteit als risico wordt gezien en wat de accountant heeft gedaan om dit risico tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen.

In dit gedeelte van onze reactie beschrijven wij een aantal observaties bij de tekst in het document. Voor de duidelijkheid van onze reactie sommen wij de verschillende observaties hieronder op:

- Bladzijde 11. In hoofdstuk 3.3 wordt een opsomming gegeven over de huidige regelgeving. Hier wordt gesproken over het hoog leggen van de lat rond de communicatie rond het onderwerp organisatiecontinuïteit. Omdat dit op meerdere manieren uitgelegd kan worden, zowel positief als negatief, adviseert het bestuur LOA om de zinnen anders te formuleren. Bijvoorbeeld "De huidige regelgeving zorgt ervoor dat de accountant slechts in uitzonderingssituaties verplicht wordt in de controleverklaring te communiceren...".

- In het document wordt, als onderbouwing van de toekomstbestendigheidsparaagraaf, voorgesteld om een winst-en-verliesrekening en kasstroomoverzicht van twee jaren na afloop van het boekjaar op te laten stellen door de leiding van de gecontroleerde. Zie bijvoorbeeld de tekst in het kader op bladzijde 14. Het bestuur LOA adviseert om niet het woord "Kasstroomoverzicht" te hanteren, maar te spreken over "liquiditeitsprognose". Dit sluit beter aan bij het beeld dat het gaat om toekomstinformatie. Een kasstroomoverzicht wordt naar mening van het bestuur LOA geassocieerd met historische informatie.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Wij zien met belangstelling uit naar de komende discussie en aangepaste paper. Mochten er vragen zijn, dan kunt u contact opnemen met de secretaris van de Ledengroep, de heer H. van Campen (h.vancampen@nba.nl).

Met vriendelijke groet,

Diana M. Clement AA RA
Voorzitter Ledengroep Openbaar Accountants